

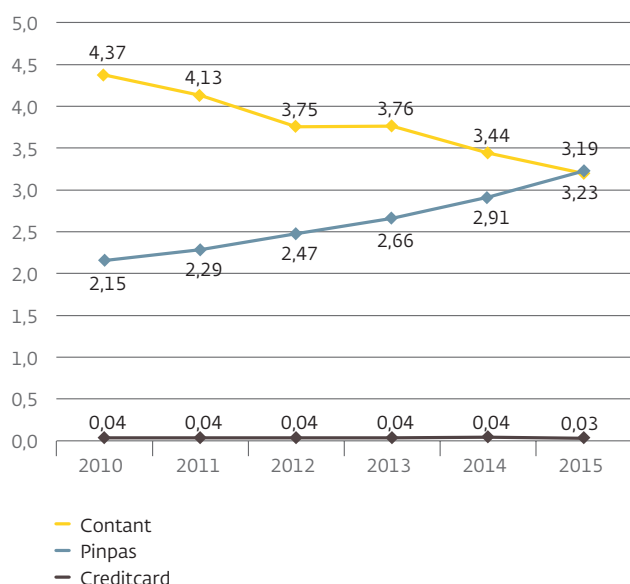
Betalen aan de kassa 2015

Uitkomsten DNB/Betaalvereniging Nederland
onderzoek naar het gebruik van contant geld en
de pinpas in Nederland in 2015

1

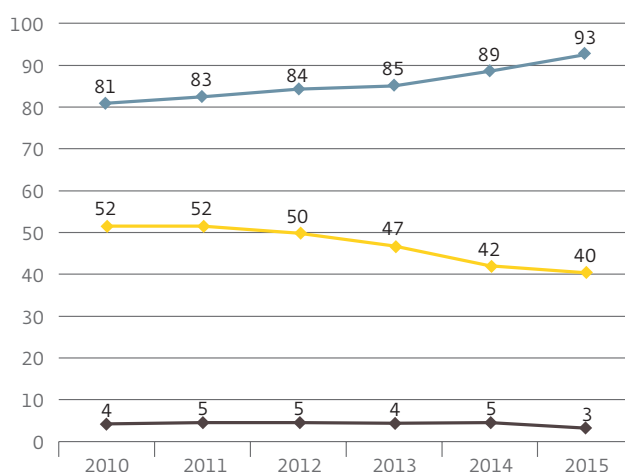
Gebruik van betaalmiddelen 2010-2015

Grafiek 1a: Totaal aantal betalingen (in miljarden)

In 2015 betaalden Nederlanders voor het eerst iets vaker met de pinpas dan met contant geld. Het aantal contante betalingen is tussen 2010 en 2015 met 27% gedaald, van 4,37 miljard betalingen in 2010 naar 3,19 miljard in 2015. De totale waarde van contante betalingen is afgenomen met 22%, van EUR 52 miljard naar EUR 40 miljard. Het gemiddelde betaalde bedrag van contante betalingen schommelt rond de EUR 12. In deze periode is het aantal pinbetalingen gestegen

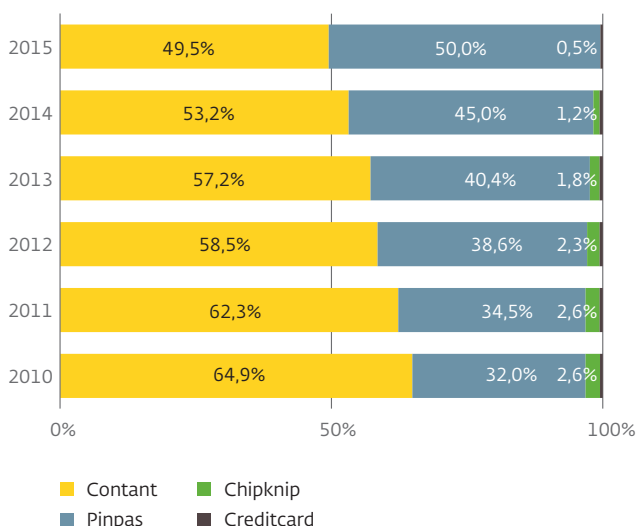
Grafiek 1b: Totale waarde (in miljard euro's)

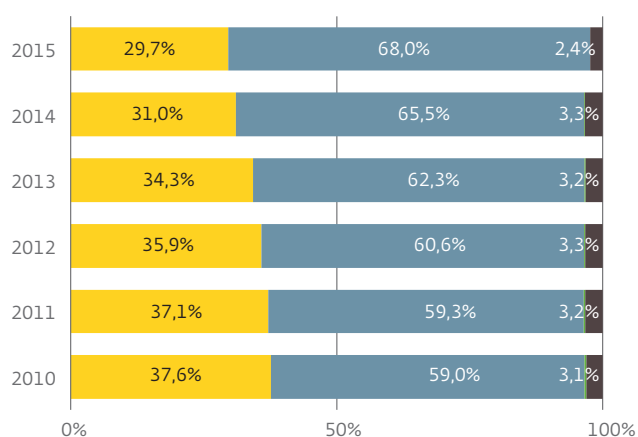
met 50%, van 2,15 miljard in 2010 naar 3,23 miljard in 2015. De totale waarde van de pinbetalingen is toegenomen met 14%, van EUR 81 miljard naar EUR 93 miljard. De trend dat consumenten vaker kleinere aankopen met hun pinpas betalen, zet zich nog steeds voort. Het gemiddelde pinbedrag is in 2015 voor het eerst tot onder de dertig euro gedaald. Dit bedrag is over een periode van vijf jaar met 24% afgenomen, van EUR 37,58 naar EUR 28,67.

Relatief gebruik betaalmiddelen 2010-2015

Grafiek 2a: Verdeling totale aantal betalingen naar betaalmiddelen

Grafiek 2b: Verdeling totale waarde naar betaalmiddelen

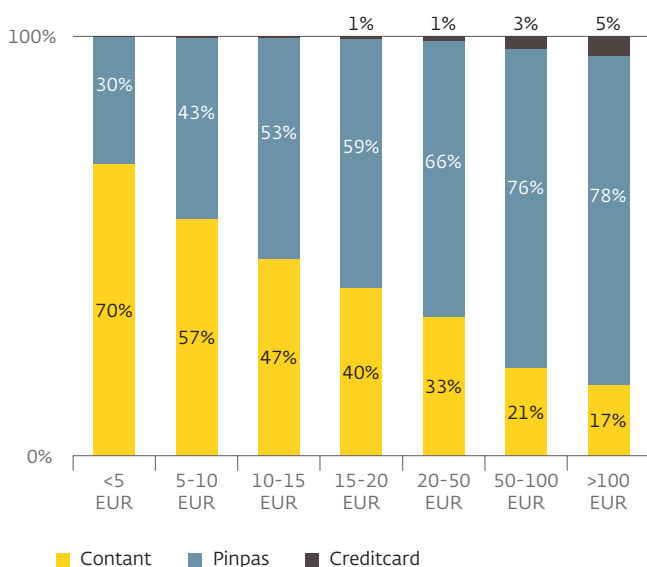

Het relatieve aandeel van contant geld in het totale aantal betalingen aan de kassa is gedaald van 53,2% in 2014 naar 49,5% in 2015, een verschuiving van 3,7 procentpunten. Dit jaar rekenden Nederlanders 50,0% van hun betalingen af met de pinpas, terwijl dit in 2014 nog 45,0% was. Wat betreft

de totale waarde van alle betalingen, is 68,0% met de pinpas betaald en 29,7% met contant geld. Tussen 2014 en 2015 is het aandeel van pinbetalingen in de totale waarde met 2,5 procentpunten toegenomen.

Gebruik betaalmiddelen naar bedrag

Grafiek 3: Aandelen betaalmiddelen naar bestedingsranges

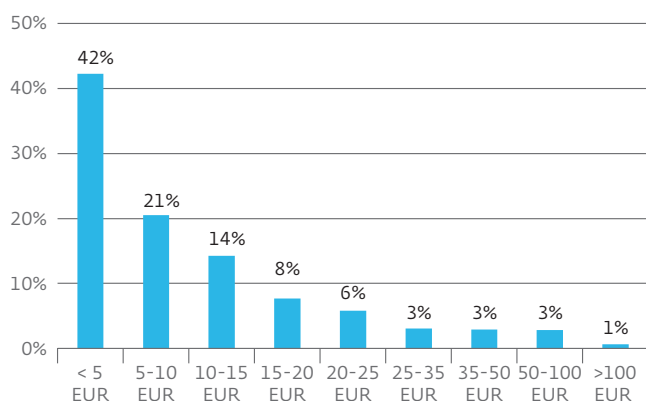
Zowel bij kleine als grote aankopen zijn consumenten vaker gaan betalen met de pinpas. Voor bedragen tot EUR 10 is contant geld, ook in 2015, het meest gebruikte betaalmiddel. Voor bedragen boven de EUR 10 betaalt het merendeel van de consumenten met de pinpas.

Het gebruik van de pinpas bij lage bedragen is toegenomen. Bij betalingen onder de EUR 5 is het aandeel van pinbetalingen met 7 procentpunten toegenomen van 23% in 2014 naar 30% in 2015.

Bij bedragen van EUR 100 euro of meer is de pinpas al jarenlang favoriet. Toch is ook hier nog steeds een kleine toename in het aandeel pinbetalingen zichtbaar. In 2014 betaalden consumenten hun grote aankopen in 76% van de gevallen met de pinpas, in 2015 is dit aandeel met 2 procentpunten gestegen naar 78%.

Aandelen contactloze betalingen naar bestedingsranges

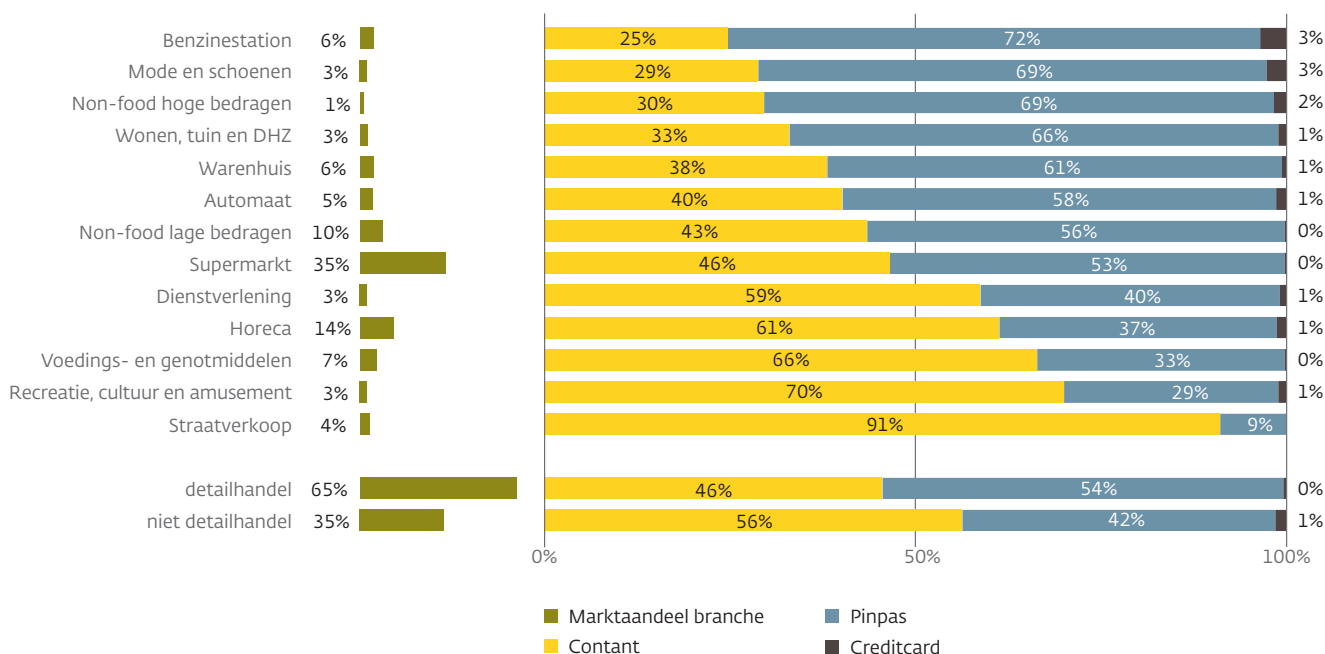
Grafiek 4: Aandelen contactloze betalingen naar bestedingsranges

In 2014 is in Nederland contactloos betalen geïntroduceerd. Het gebruik van contactloos betalen was in dat jaar nog beperkt en telde bijna 8,3 miljoen betalingen. In 2015 is het gebruik van contactloos betalen flink gestegen naar zo'n 135 miljoen betalingen. Ruim 90% van deze betalingen vond plaats voor een bedrag tot en met EUR 25. Voor bedragen tot en met EUR 25 hoeft immers geen pincode ingevoerd te worden, dat maakt het makkelijk en snel. 42% van alle contactloze betalingen vond onder de EUR 5 plaats.

Gebruik betaalmiddelen naar aankoopplaats

Grafiek 5: Aandelen betaalmiddelen naar aankoopplaats

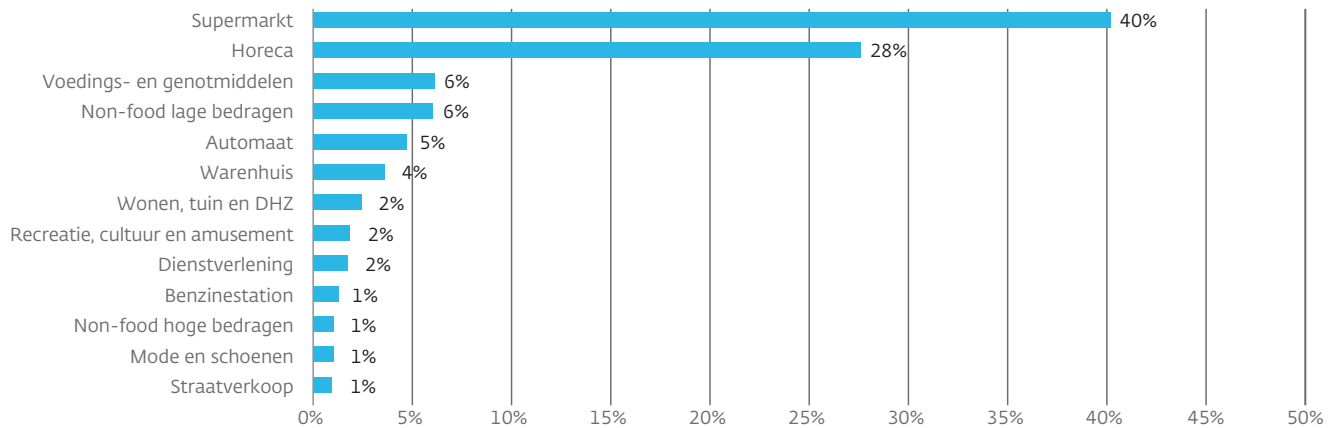

In 2015 is voor het eerst het aandeel pintransacties (53%) bij de supermarkten hoger dan het aandeel contante transacties (46%). Ruim een derde van alle toonbankbetalingen vindt plaats bij de supermarkten. Deze omslag heeft dan ook een duidelijke invloed op de verdeling contant: pinpas voor het

gehele toonbankbetalingsverkeer. Ook de horeca, een andere belangrijke sector qua aantal betalingen, laat een duidelijke daling zien van het aandeel contante betalingen. In 2014 werd 68% van de betalingen nog contant gedaan, in 2015 is dit gedaald naar 61%.

Verdeling gebruik contactloos betalen naar aankoopplaats

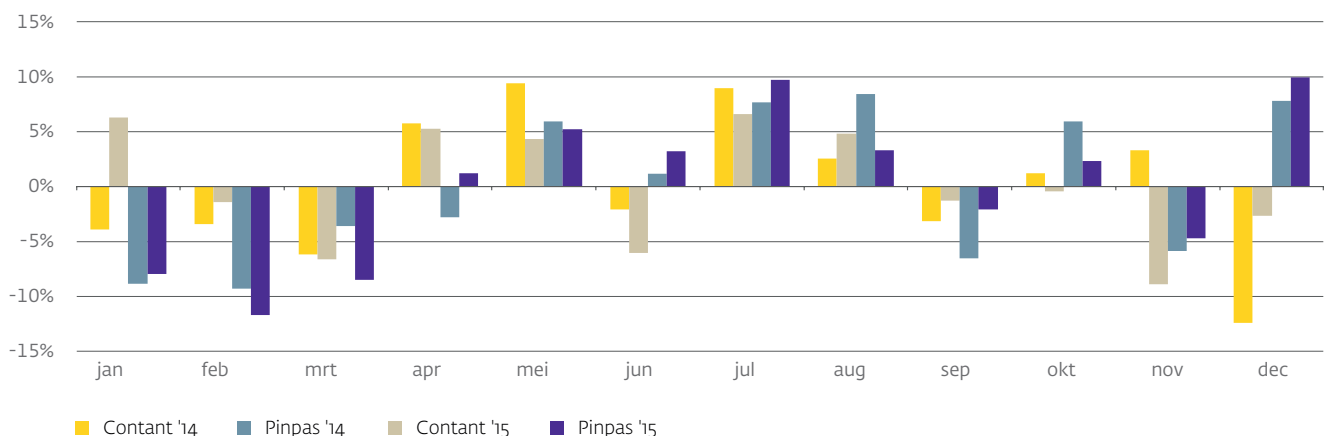
Grafiek 6: Verdeling gebruik contactloos betalen naar aankoopplaats

In de supermarkt en bij de horeca wordt het merendeel van de contactloze betalingen gedaan (68%). In deze sectoren vinden ook de meeste betalingen plaats.

Seizoensontwikkeling van betalingsgedrag

Grafiek 7: Relatieve afwijking aantal betalingen met contant en pinpas per maand ten opzichte van het jaargemiddelde

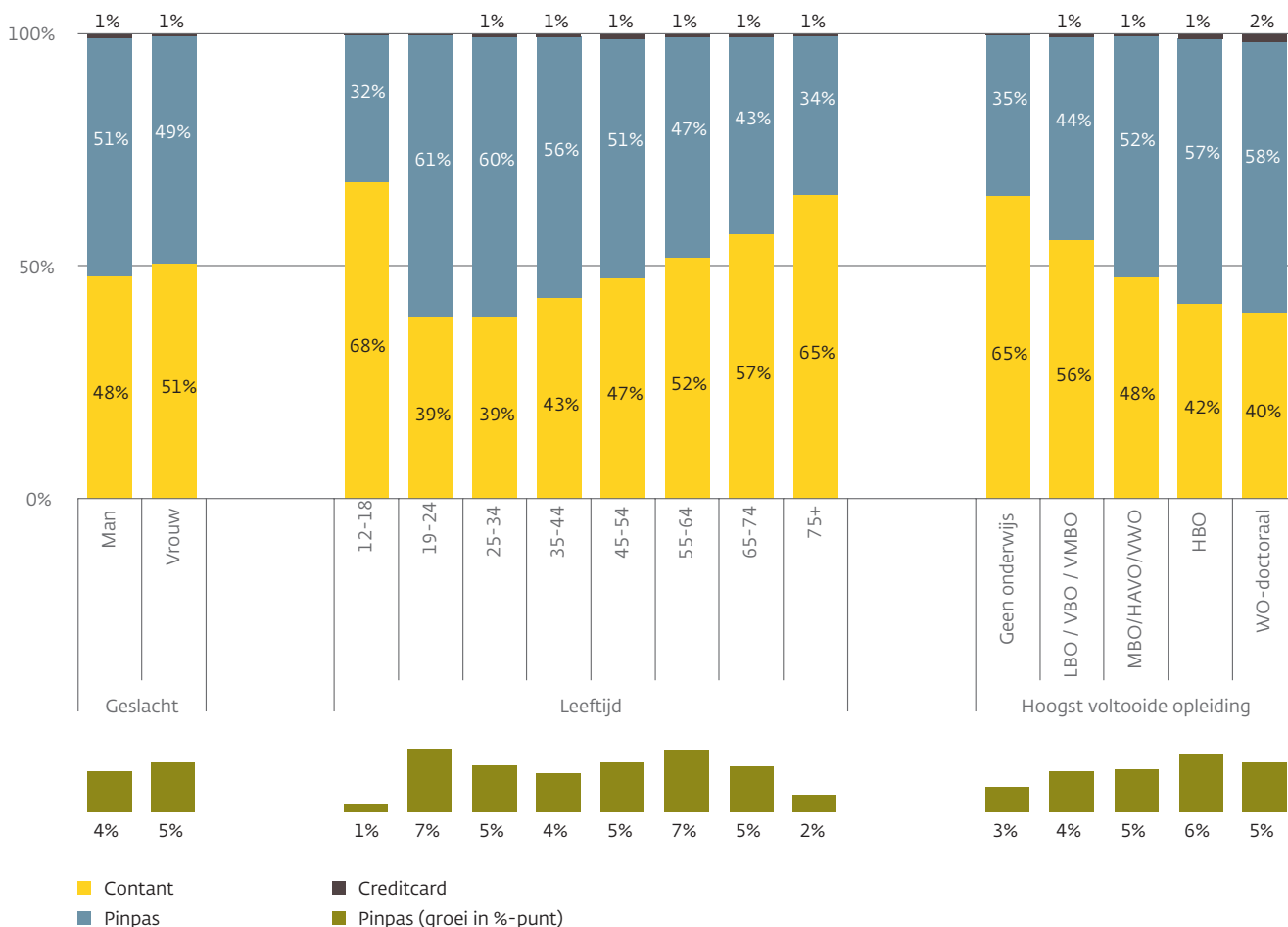

Het gebruik van betaalmiddelen gedurende het jaar wordt beïnvloed door verschillende factoren, zoals het weer, feestdagen, vakanties, maar ook het beschikbaar komen van nieuwe betaaltechnologieën zoals contactloos betalen. Deze invloeden werken zowel door op het totale aantal betalingen die consumenten doen, als de wijze waarop. Bovenstaande grafiek toont dergelijke seizoenpatronen. In zowel 2014 als 2015 hebben consumenten relatief weinig contante uitgaven

gedaan in de maanden maart en juni en juist veel contante betalingen in de maanden april, mei, juli en augustus. Ook komt naar voren dat gedurende de eerste drie maanden van het jaar en in november het gebruik van de pinpas relatief laag is geweest. Consumenten doen daarentegen juist relatief veel pinbetalingen in mei, in de vakantiemaanden juli en augustus en in de decembermaand, wanneer zij veel feestelijke en wat grotere aankopen doen.

Gebruik betaalmiddelen naar persoonskenmerk

Grafiek 8: Gebruik betaalmiddelen naar geslacht, leeftijd en opleiding

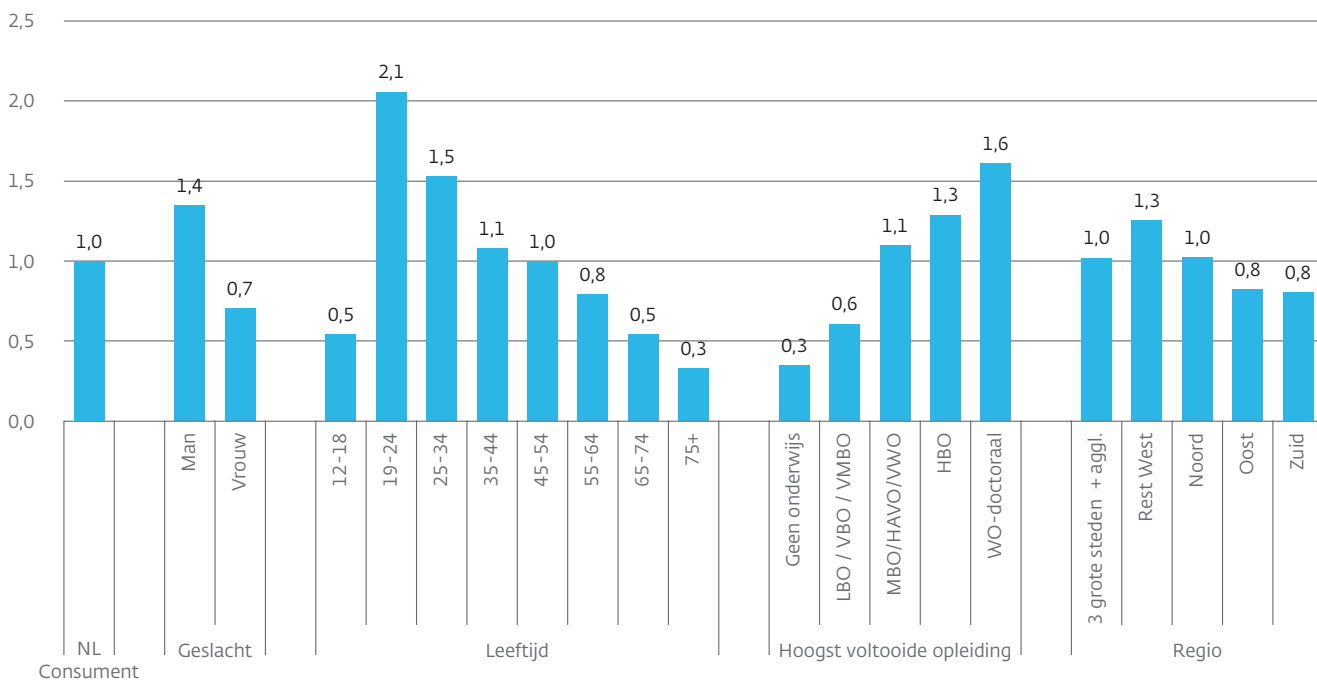
De toename van het gebruik van de pinpas in 2015 ten opzichte van een jaar eerder is zichtbaar door alle lagen van de bevolking heen. Gemiddeld rekenen Nederlanders iets meer dan de helft van hun aankopen af met de pinpas, maar dat geldt nog niet voor alle bevolkingsgroepen. Kinderen (12-18 jaar), 55-plussers en mensen met een lager opleidingsniveau maken meer gebruik van contant geld dan van de pinpas. Van alle leeftijdscategorieën vertonen de millennials – jonge consumenten tussen 19 en 34 jaar oud – het laagste gebruik van contant geld aan de kassa (39%) en het hoogste gebruik van de pinpas (60% of hoger).

De jongeren (19-24 jaar) kennen de hoogste groei (7 procentpunten) in het gebruik van de pinpas ten opzichte van 2014, samen met consumenten in de leeftijds-categorie 55-64 jaar. Wanneer wordt gekeken naar opleidingsniveau, blijken HBO-ers de hoogste groei te laten zien (6 procentpunten). In tegenstelling tot voorgaande jaren lijkt geslacht nog nauwelijks van invloed op het betaalgedrag. Het aandeel van pinbetalingen op het totale aantal betalingen door mannen en vrouwen is respectievelijk 51% en 49%.

Relatief gebruik contactloos betalen

Grafiek 9: Relatief gebruik van contactloos betalen naar geslacht, leeftijd opleiding en regio

(cijfers zijn gestandaardiseerd op het relatieve gebruik contactloze betalingen in het totale aantal toonbankbetalingen van de gemiddelde Nederlander)

In 2015 hebben consumenten in totaal bijna 135 miljoen contactloze betalingen gedaan. Geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en in mindere mate de regio waar consumenten wonen, zijn factoren die samenhangen met het gebruik van contactloze betalingen.

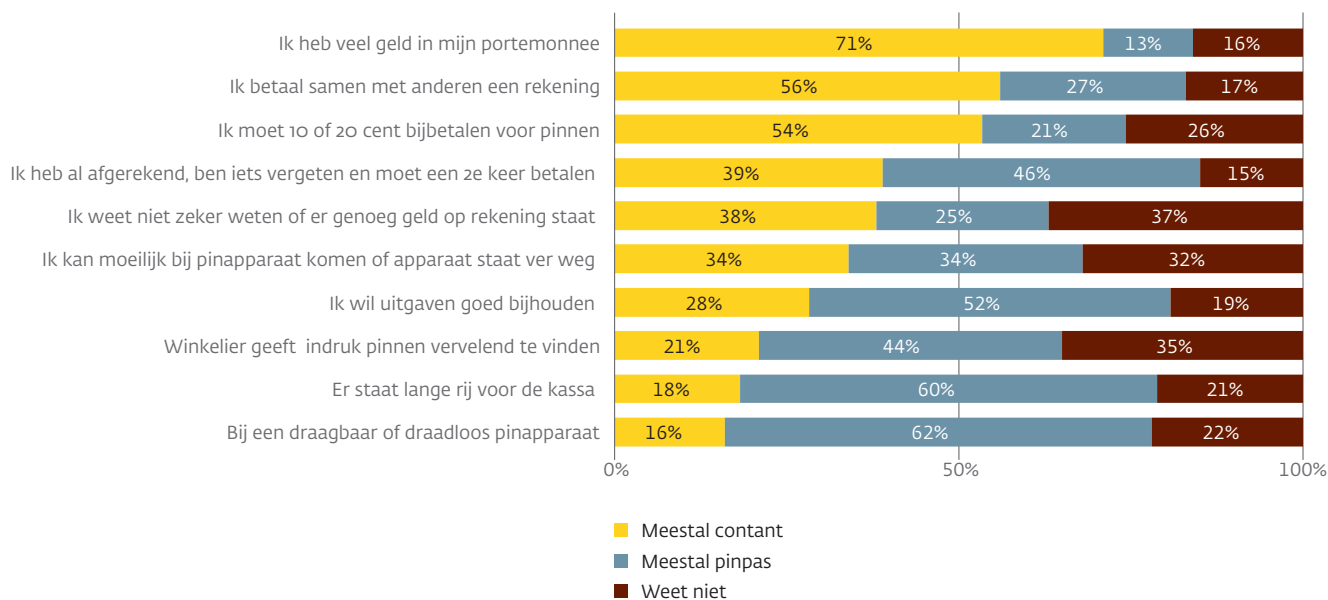
Bovenstaande grafiek geeft een indicatie van hoe intensief bepaalde bevolkingsgroepen contactloos betalen gebruiken ten opzichte van de gemiddelde consument. Naarmate men meer (minder) gebruik maakt van contactloos betalen bij het afrekenen van aankopen dan de doorsnee Nederlander, zal de getoonde staaf hoger (lager) uitkomen dan 1.

Mannen hebben relatief veel van hun betalingen contactloos gedaan, bijna 40% meer dan de gemiddelde consument, terwijl vrouwen relatief weinig betalingen contactloos hebben gedaan (ruim 30% minder dan de gemiddelde consument). Gemiddeld genomen is het aandeel contactloze

betalingen op alle door mannen gemaakte betalingen twee maal zo hoog als bij vrouwen. Verder blijken consumenten tussen de 19-24 jaar relatief veel aankopen contactloos te hebben afgerekend ten opzichte van de doorsnee Nederlander, gevolgd door consumenten tussen de 25-34 jaar. Kinderen en 65-plussers hebben juist relatief weinig gebruik gemaakt van contactloze betalingen. Ook komt naar voren dat hoe hoger het opleidingsniveau is van consumenten des te vaker zij gebruik hebben gemaakt van contactloos betalen. Nederlanders die in het westen van Nederland wonen, maar buiten de Randstad, hebben hun aankopen vaker contactloos afgerekend dan de gemiddelde Nederlander. Consumenten die in Oost- of Zuid-Nederland wonen hebben iets minder vaak dan gemiddeld contactloos betaald.

Voorkeur betaalmiddel in diverse situaties

Grafiek 10: Keuze betaalmiddel in diverse situaties

Hoewel veel consumenten een algemene voorkeur hebben voor betalen met de pinpas, kiezen ze er lang niet altijd voor om er ook gebruik van te maken. Wanneer consumenten in diverse situaties wordt gevraagd hoe zij zouden afrekenen blijkt dat er toch een aantal omstandigheden is waarin contant geld nog steeds de voorkeur heeft. Als consumenten

veel contant geld in hun portemonnee hebben of ze samen met anderen een rekening moeten betalen kiest meer dan de helft van de consumenten er meestal voor om contant af te rekenen. Staat er echter een lange rij voor de kassa dan betaalt 60% meestal met de pinpas.

Kenmerken van het onderzoek

Onderzoeksbureau GfK heeft onder ruim 44.071 respondenten gegevens verzameld ten behoeve van het onderzoek 'Betalen aan de kassa, 2015' van DNB en Betaalvereniging Nederland.

Onderzoeksvragen:

- Hoe groot is het totale aantal en de waarde van de verrichte betalingen in 2015 in Nederland, uitgesplitst naar betaalmiddel?
- Welke betaalmiddelen gebruiken Nederlanders in 2015 in de drie sectoren waar de meeste betalingen plaatsvinden?
- Hoe heeft het gebruik van contant geld en de pinpas zich ontwikkeld sinds 2010?
- Welke factoren zijn van invloed op het betaalgedrag van consumenten?
- Hoe kijken consumenten aan tegen nieuwe betaalvormen?

Afbakening:

- Betalingen in Nederland door Nederlandse ingezetenen van 12 jaar en ouder.
- Betalingen bij toonbankinstellingen (bijvoorbeeld winkels, horecagelegenheden, benzinestations, dienstverlening, de markt, en verkoopautomaten) en person-to-person betalingen.
- Internet aankopen en het overmaken van geld vallen buiten het onderzoek.

Onderzoeksmethode:

- 1-dag transactie dagboekje en vragenlijst via internet of telefoon.
- Het veldwerk heeft plaatsgevonden tussen januari en december 2015.
- Respondenten vormen een goede afspiegeling van de Nederlandse bevolking wat betreft geslacht, leeftijd, etniciteit, opleiding, regio en inkomen.

Algemene opmerkingen:

- De geschatte cijfers omtrent de waarde van contant geld vanaf 2010 is gebaseerd op de gereviseerde huishoudens consumptie data van het CBS, waardoor deze afwijken van hetgeen eerder is gerapporteerd. De pinpas en Chipknip cijfers zijn afkomstig van de Betaalvereniging en de creditcard schattingen komen uit de reguliere DNB statistieken.

Contactgegevens:

Lola Hernandez: L.Hernandez@dnb.nl

Nicole Jonker: N.Jonker@dnb.nl

Patricia Zwaan: p.zwaan@betaalvereniging.nl